

Тема : Україна в умовах десталінізації

ПЛАН:

1. Входження Кримської області до складу УРСР.
2. Стан промисловості і сільського господарства.
3. Соціальне та економічне життя населення.

Література :

1. Бойко О. Д. Історія України. К: ВЦ "Академія", 2001.
2. Бойко О. Д. Історія України. - К., 1999.
3. Верига В. Нариси з історії України (кінець XVIII - початок XX ст.). Львів, 1996.
4. Дорошенко Д. Нариси історії України. - К., 1991. - Т. 1-2.

1. 19 лютого 1954р. було ухвалено рішення Верховної Ради СРСР про входження Кримської області до складу УРСР. 1954р. створена Черкаська область. Ліквідовано Дрогобицьку (приєднана до Львівської)та Ізмаїльську (приєднана до Одеської) області.

Причини входження Кримської області до складу УРСР:

- Це диктувалося передусім інтересами центру, потребами відновлення господарства;
- Крим був пов'язаний з Україною протягом усієї своєї історії. Частина цієї території належала Київській Русі. У період існування Кримського ханства українці у певний час переважали за кількістю населення;
- Внаслідок депортації 1944р.кримськотатарського народу національний склад півострова суттєво змінився, господарське життя Криму було паралізоване. У Крим було переселено значну кількість росіян, які, потрапили у незвичні умови, не могли здійснити господарське освоєння цієї південної території, і навіть тікали назад, на північ Росії.

Наслідки входження Кримської області до складу УРСР:

- Спроба перекласти на плечі України частину моральної відповідальності за депортацію з півострова кримськотатарського населення і примусити її займатися відновленням у Криму господарського і культурного життя . При цьому московський центр нічого не втратив, бо так само безроздільно контролював Україну;
- Розширення курортного потенціалу України;
- Збільшення в Україні питомої ваги росіян , що становили більшість населення Криму, не було здійснено заходів з дерусифікації півострова.

2. У 50 – х роках на перший план вийшли питання модернізації, структури перебудови промисловості УРСР .

Та впровадження досягнень НТР вступило в суперечність з чинною централізованою системою управління народним господарством , котра гальмувала цей процес:

- ✓ Дедалі більшу увагу почали приділяти розвитку машинобудування. З'явилася нова галузь –легкове автомобілебудування (Запоріжжя). Розпочався випуск найбільших у світі суховантажних суден, реактивних повітряних лайнерів Ту- 124 в Києві;
- ✓ Виходить на проектну потужність Каховська, будують Дніпродзержинську, Київську, Кременчуцьку ГЕС;
- ✓ У Криворіжжі діяв найбільший у Європі гірничо-збагачувальний комбінат, зросли обсяги видобутку вугілля, нафти, газу.

Саме на шляхах нарощування традиційних галузей промисловості керівництво СРСР сподівалося «наздогнати і перегнати» капіталізм.

У вересні 1953р. вперше за багато років реально оцінено становище села

Але вихід з цієї ситуації вбачався в удосконаленні чинної колгоспної системи:

- Капіталовкладення в сільське господарство значно зросли, підвищено закупівельні ціни на продукцію села;
- Ліквідовано деякі найбільш ненависні податки на селянські господарства. Загальна сума податку з господарств колгоспників була зменшена в 2,5 рази, а заборгованість за попередні роки скасовано;
- Як і раніше держава здійснювала політику екстенсивного розвитку сільського господарства.

Керівництво СРСР найраціональнішим вважало введення в господарський обіг нових земель, особливо в Казахстані. Туди з України виїхало понад 100 тис. осіб, переважно молоді. Бажаних результатів освоєння нових земель не дало, а на сільське господарство України це справило негативний вплив.

Деяке зміцнення матеріально-технічної бази колгоспів, розширення сфери товарно-грошових відносин сприяли у середині 50-х рр. поступу сільського господарства. У травні 1957р. М. Хрущов висунув утопічне завдання : «Найближчими роками наздогнати США з виробництва м'яса , молока і масла на душу населення».

Для досягнення поставленого завдання були необхідні величезні капіталовкладення та ряд інших заходів, але :

- Тривало укрупнення колгоспів, яке супроводжувалося оголошенням безлічі дрібних сілі хуторів. Необґрунтованою була також реорганізація сотень колгоспів у радгоспи;

- Негативний вплив на розвиток сільського господарства справила заборона тримати худобу в приміській зоні, на околицях міст, спроби зменшити розміри присадибних ділянок колгоспникам;
- У широких масштабах стала впроваджуватися кукурудза, котра швидко витіснила традиційні культури;
- Становище сільського господарства ускладнив також урожай 1963р.

Держава змушена була купувати хліб за кордоном, виділяючи зі свого бюджету все більші суми.

3. Період «відлиги» ознаменувався суттєвими змінами в рівні життя населення:

- Помітні зрушення відбулися в грошовій оплаті праці колгоспників, вплачувалися щомісяця;
- У 1956р. на 80% було збільшено розміри пенсій хоча колгоспникам їх держава не оплачувала. У липні 1964 р. ухвалено закон про пенсії й допомогу членам колгоспів, селянам почали видавати паспорти;
- Високими темпами розвивалося житлове будівництво, хоча зводили переважно малогабаритні помешкання, так звані «хрущовки»
- Поліпшилося постачання населення товарами вжитку, набула поширення побутова техніка;
- Грошова реформа 1961 р. спричинила зростання цін на колгоспних ринках, а в 1962 р. ціни на ряд продуктів харчування підняла і державна торгівля;
- Скасовано плату за навчання у старших класах середньої школи;
- На початку 60-х рр., відбувся перехід фабрик і заводів на 5-ти денний робочий тиждень з двома вихідними днями, зарплати робітникам суттєво зросли, вони могли вільно переходити на іншу роботу.

Соціальна політика – складова частина політики «відлиги» стала більш вагомю, незважаючи на ряд прорахунків і невдач.

У 1957 р. було здійснено спробу докорінної реорганізації органів управління промисловістю і будівництвом. Ліквідуються галузеві міністерства і замість них створюються територіальні органи управління – Ради народного господарства.

Наслідки економічних реформ для українського суспільства:

- ✓ Ця реформа підривала майже повний контроль центру над економікою України. Тепер усі підприємства в регіонах керувалися раднаргоспами, які перебували в підпорядкуванні Ради Міністрів УСРС. Це рішення вважається найбільшим проявом економічної самостійності КПУ за 40 років існування в Україні радянської влади;
- ✓ Утворення раднаргоспів сприяло розвитку легкої промисловості, збільшенню виробництва товарів;
- ✓ Економічна самостійність регіонів дозволяла нагромаджувати і ефективно використовувати засоби для поліпшення житлового будівництва, транспорту, легкої промисловості, соціально-культурної сфери регіонів.

У 1962-1964 рр. стали проявлятися деякі негативні риси, пов'язані з діяльністю раднаргоспів, зокрема послаблення господарських зв'язків між підприємствами різних регіонів. Ці недоліки планувалося подолати шляхом укрупнення раднаргоспів, але життя вимагало впровадження госпрозрахунку, самостійності підприємств, справжнього економічного суверенітету республіки. Однак центр на це не пішов, вбачаючи в цьому загрозу своїй необмеженій владі.